

Kompiuterinė leidyba

Dvidešimtojo amžiaus pabaigoje atsiradus pirmosioms kompiuterinėms leidybos sistemoms **Aldus PageMaker** ir **QuarkXPress** sutrumpintai vadinamomis DTP (**Desktop Publisher**, pažodžiui tai būtų galima išversti kaip „leidyba ant rašomojo stalo“), bei pažangioms spaudos technologijoms, prasidėjo naujas poligrafijos vystymosi etapas. Knygų leidyba pradėjo sparčiai kokybiškai keistis. Ji tapo gerokai greitesnė, pigesnė, lankstesnė, tačiau kartu ir sudėtingesnė.

Kompiuterinės leidybinės sistemos, programinė įranga bei technologijos šiuo metu nuolat tobulinamos ir įgauna vis didesnę reikšmę poligrafijoje. Šiuo metu nerasi nė vienos leidyklos arba spaustuvės, kurioje šios technologijos nebūtų naudojamos. Tuo pačiu metu atsiranda vis naujos poligrafijos kryptys.

Dar visai neseniai spauda ir leidyba galėjo užsiimti tik didelės leidyklos ir spaustuvės, kuriose dirbo dešimtys žmonių. Vienos knygos parengimas ir išleidimas dažnai trukdavo mėnesius, o kartais ir metus. Tačiau per pastarąjį dešimtmetį padėtis smarkiai pasikeitė. Kuriasi vis daugiau nedidelių spaustuvių, leidyklų ir leidybos centrų, kurie puikiai kompiuterizuoti, o juose dirba vos keli žmonės. Dauguma organizacijų dabar gali sau leisti išlaikyti tokį nedidelį spaudos centrą, poligrafijos paslaugų firmą ar leidybos grupę, kuri galėtų operatyviai parengti organizacijai reikalingus leidinius ir juos išspausdinti. Didžioji dauguma skaitmeninės spaudos įrangos gamintojų taip pat orientuojasi į šio lygio vartotojus.

Norint kokybiškai parengti reklaminius leidinius, plakatus, katalogus ir bukletus, nedideliais tiražais išleisti laikraščius, žurnalus, brošiūras, išspausdinti knygas šiuo metu nebūtina turėti daug darbuotojų. Pakanka įsigyti reikalingą įrangą ir mokėti tinkamai ja naudotis. Sunku šiuo metu apibrėžti minimalius bei maksimalius reikalavimus, keliamus leidybos įrangai. Mažai leidyklai užtenka net vieno kompiuterio ir spausdintuvo. Šių priemonių pakanka, kad parengtum nesudėtingą ar vidutinio sudėtingumo leidinį. Tačiau dažniausiai leidykla turi turėti bent keletą kompiuterių, skeneri, keletą spausdintuvų (spalvota rašalinį ir lazerinį) bei kitą orgtechniką. Be abejo šiai kompiuterinei technikai reikalinga ir atitinkama programinė įranga. Turtingos leidyklos ir poligrafijos įmonės šiandien turi galimybę įsigyti milijonus kainuojančias skaitmenines spaudos sistemas, modulius ir programinę įrangą, kuria knygą ar kitą leidinį galima parengti „nuo rankraščio iki perdavimo vartotojui“ viena į tinklą sujungta sistema. Apie techninius reikalavimus, keliamus tokiai įrangai, kalbėti neverta,

kadangi ji taip greitai progresuoja, jog sunku pasakyti, kokia bus po poros metų.

Pastaraisiais metais spaudos leidinių, skirtu plačiajai visuomenei, tiražai labai sumažėjo - nuo keliasdešimties iki kelių tūkstančių, ar net kelių dešimčių egzempliorių, ir galingas spaudos mašinas naudoti mažų tiražų spausdinimui tampa ekonomiškai nenaudinga. Todėl vis didesnę populiarumą įgauna nedidelės naujos kartos skaitmeninės spaudos mašinos, kuriomis knygas galima išspausdinti praktiškai vieno egzemplioriaus tiražu t. y. spausdinti pagal poreikį (**print on demand**). Šių leidinių poligrafinė kokybė yra ne prastesnė, negu išspausdintų senesnės kartos ofsetinėmis spaudos mašinomis. Tokią skaitmeninę spaudos techniką gali aptarnauti keli ar netgi vienas žmogus. Dirbant skaitmeninės spaudos mašinomis, daugelis spaudos parengimo etapų (pavyzdžiui, pozityvų arba negatyvų išvedimas, spaudos plokščių gamyba, lankų montavimas ir pan.) tampa nereikalingi.

